

YMPÄRISTÖRAPORTTI 2024

Tämä raportti on harjoittelua, koska tälle vuodelle ei vielä asetettu tavoitteita, mutta on hyvä dokumentoida myös Ympäristödiplomin hakuprosessia. Siksi tämä raportti noudattaa katselmustaulukon järjestystä. Raportissa esitellään vain ne kohdat, joissa tapahtui viime vuoden aikana.

2. Kirkon ympäristödiplomi (minimikriteerit toteutuivat jo osittain)

Ympäristödiplomikoulutus

Ympäristövastaava perehdytti minimikriteerien mukaisesti työntekijöitä ja luottamushenkilöitä ympäristödiplomin sisältöihin ja vaatimuksiin seuraavasti: Työntekijäkokoukset total 31.1., toty 7.2. sekä kirkkovaltuusto iltakoulussa 6.3. Ympäristövastaava ja viestintävastaava osallistuivat kirkkohallituksen ja hiippakunnan järjestämiin webinaareihin lähes kuukausittain keväällä ja syksyllä.

Ympäristötyöryhmä

Ympäristötyöryhmä kokoontui seitsemän kertaa ja kävi kokouksissa läpi kaikki käsikirjan luvut. Ympäristökatselmus sekä pisteet ja taulukointi Ympäristövastaavan johdolla suoritettiin katselmus lähes valmiiksi. Vain jätehuolto- ja kiinteistökatselmukset jäivät vielä kesken. Ympäristövastaava ja viestintävastaava kokosivat pisteet taulukkoon katselmuksen teon myötä.

Viestintä

Viestintävastaava laati ympäristöviestinnän suunnitelman. Viestimme ympäristöasioista säännöllisesti nettisivuillamme, Facebookissa ja Instagramissa sekä seurakunnan eri tilaisuuksissa. Valtuutetut järjestivät tammikuussa keskustelutilaisuuden ympäristödiplomista.

3. Toiminta ja talous

Toiminta- ja taloussuunnitelma

Lähes jokainen työala kirjasi toimintasuunnitelmaansa vähintään yhden ympäristötavoitteen.

Hiilineutraalisuus

Fossiilitonta ratkaisua etsittiin öljyn tilalle Artjärven kirkon ja seurakuntakodin lämmitykseen.

4. Ympäristökasvatus

(minimikriteereistä toteutui osa)

Ympäristökasvatussuunnitelman laatimista aloiteltiin.

Jumalanpalveluselämä

Tavoitteena oli ympäristönäkökulman huomioiminen. Toteutui tavoitteen suuntaisesti, mutta ei täydellisesti. Seurakunnassa vietettiin luomakunnan sunnuntaita kaksi kertaa (Orimattilan kirkossa ja Artjärven pyhiinvaelluskirkossa Villikkalassa). Jokaiselle Orimattilan seurakunnan jäseneksi kastettavalle hankittiin SLS:n puuntaimi.

Toiminnassa ja somessa mm. paastonajan kalenterissa ekopaaston teemoja, luomakunnan sunnuntai ja ekumeeninen luomakunnan aika 1.9.-4.10.

Syksyllä pidettiin sadonkorjuumessu sekä Orimattilan että Artjärven kirkossa yhteistyössä maatalousväen kanssa. Hartauksissa oli vuodenaikojen mukaisia teemoja ja luontoaiheisia virsiä ja lauluja. Joitakin hartauksia ja jumalanpalveluksia pidettiin ulkona. Eläinten joulurauhan julistus oli joulun alla Vanhan pappilan puistossa.

Ympäristökasvatuksen viestintä ja vuosikello

Jaettiin ympäristöaiheisia kuvia ja rukouksia. Rakennettiin ympäristötyön alasivu seurakunnan nettisivuille. Rakennettiin ekotapahtumien vuosikello osaksi seurakunnan yhteistä viestinnän vuosikelloa. Viestittiin ekotapahtumien vuosikellon mukaisista ilmasto- ja ympäristöaiheisista teemapäivistä sekä muusta paikallisesta toiminnasta:

- Lintujen pihabongaus 27.-28.1.
- Ekopaasto 14.2.-30.3.
- Maailman luontopäivä 3.3.
- Maailman metsäpäivä 21.3.
- Maailman vesipäivä 22.3.
- Earth Hour 23.3.
- Maailman muuttolintujen päivä 11.5.
- Luonnon monimuotoisuuden päivä 22.5.
- Leirikodin kierrätysohjeet 30.5.
- Suvivirsi & pop-up suvivirsitapahtumat 1.6.
- Viraston parvekkeen perennat 4.6.
- Maailman ympäristöpäivä 5.6.
- Maailman luonnonkukkien päivä 16.6.
- Maailman ylikulutus päivä 1.8.
- Kirkon ympäristöpäivät 14.8.
- Vuoden marja – Hilla 16.8.
- Itämeripäivä 29.8.
- Suomen luonnon päivä 31.8.
- Satokauden vihannekset 18.9.
- Luomakunnan aika 1.9.-4.10.
- Reilun kaupan viikot 30.9. –13.10.
- Kasvisruokaviikko 1.-6.10.
- Franciscus Assisilaisen kuolinpäivä 3.10.
- Maailman eläinten päivä 4.10.
- Hiljaisuuden päivä 8.10.
- Vierailu Salpakierrolla 20.11.

Kerhot, leirit, retket ja tapahtumat sekä muut toimenpiteet

Varhaiskasvatuksen tavoite oli luontosuhteen vahvistaminen. Se on toteutunut hyvin. Päiväkerhoissa koko toimintakauden on käsitelty luontoteemoja. Periodikerhoissa (Revontulikerho ja Aurinkokerho) käsiteltiin luontosuhdetta kokemuksellisesti.

Kaikessa nuorisotyössä kiinnitettiin huomiota kauppaostoksien kotimaisuuteen ja minimoitiin jätettä sekä kierrätettiin.

Vuoden aikana tehtiin retkiä kouluikäisten leireiltä Mallusjoen vanhaan metsään ja pidettiin yllä luontoarvoja. Hossan perheleiri oli luonnossa olemista ja luonnon kauneudesta nauttimista. Rippikouluihin ei enää painettu rippikoulukortteja ja tilattiin kierrätysmateriaalista valmistetut Raamatut. Lomakkeet siirrettiin Katrinaan, eikä niitä enää tulosteta paperille. Nuortenilloissa valittiin tarjottavaksi aina hedelmiä ja mahdollisuuksien mukaan luomutuotteita. Kaiken ikäisille luonnonkukkakierros Orimattilan hautausmaalla luonnonkukkien päivänä ja Asahia eli terveysliikuntaa pappilan puistossa kesä- ja elokuussa. Syksyllä pidettiin muuta tanssillisen gospel-liikunnan ilta.

Diakoniatyön Ulkoillaan yhdessä -ryhmä kokoontui keväällä ja syksyllä viikoittain. Päihdetyön kokkikerhoon kerättiin luonnosta ruokatarpeita ja päihdeettömässä päivässä Leirikodilla puhuttiin ympäristöasioista. Vapaaehtoisten pyörittämä kirpputori toimi vielä kevään, mutta loppui vesivahingon myötä.

Vanhan pappilan puisto ja nuotiopaikka Orimattilan kirkon läheisyydessä tarjosivat elämyksiä ulkona omien tilaisuuksien lisäksi yhteistyökumppaneille.

Kirkkoherranviraston parvekelaatikossa kasvatettiin perennoja ja hyötykasveja.

5. Jätehuolto ja kiertotalous

(minimikriteereistä toteutui osa)

Jätelaki ja kunnalliset jätehuoltomääräykset

Ympäristövastaava koulutti työntekijät jätelain perusteisiin Totalissa 29.5. Suurin osa työntekijöistä osallistui marraskuussa vierailulle Kujalan jätekeskukseen, jossa saatiin hyvää oppia alueen jätehuoltomääräyksistä.

Jätehuoltokartoitus

Jätehuoltokartoituksen laatiminen aloitettiin kussakin kiinteistössä pääasiallisesti työskentelevien kanssa.

Vaaralliset jätteet

Leena Roine ja Ville Vilja nimettiin vaarallisista jätteistä vastaaviksi henkilöiksi.

Lajittelun mahdollistaminen

Emännät laativat Leirikodille kirjalliset lajitteluohjeet ruokasaliin, saliin ja huoneisiin.

6. Ruoka ja keittiöt (minimikriteerit toteutuivat)

Ruokahävikin vähentäminen eteni etenkin tapahtumissa, kertakäyttöastioista alettiin luopua, reilun kaupan kahvia ja teetä hankittiin kaikkiin toimipisteisiin. Muitakin Reilun kaupan tuotteita käytettiin saatavuuden mukaan leireillä ja tapahtumissa ja kerrottiin niistä Reilun kaupan viikolla. Kasvisvaihtoehto oli aina tarjolla joukkoruokailuissa ja lokakuun alun kasvisruokaviikko näkyi erityisesti toiminnassa. Käytetty kala oli vastuullisesti tuotettua. Lähiruokaa ja kauden kasviksia käytettiin runsaasti.

7. Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito (yksi minimikriteereistä toteutui)

Laadittiin uusi kiinteistöstrategia.

Energiavastaavaa ei vielä nimetty.

Vanhan Pappilan peruskorjauksen yhteydessä kehitettiin kiertotaloutta.

Kaikkiin kiinteistöihin laadittiin siivousohjeet.

8. Hautausmaat ja viheralueet

Hautausmaan hoitosuunnitelmaa ja perennahoidon valmistelua tehtiin.

Kemikaalihaittojen ehkäisy

Hautausmaiden hoidossa käytettiin myrkyttömiä kasvinsuojeluaineita ja menetelmiä. Hiekka-alueilla ja käytävillä rikkaruohoja torjuttiin mekaanisin keinoin. Kukkien lannoitukseen käytettiin luonnonlanta.

Koneiden ympäristövaikutukset

Artjärvellä käytössä pienkonebenssiinilaitteita ja Orimattilassa akkukäyttöinen trimmeri ja moottorisaha.

Hautojen hoitoon ja vainajien muistamiseen liittyvät ympäristönäkökohdat

Hautausmaalla asiointiin on laadittu ohjeistus, joka löytyy seurakunnan nettisivuilta. Lisäksi viestintävastaava tiedotti toimintaohjeista sesongeittain sosiaalisessa mediassa. Omissa istutuksissaan seurakunta vältti syyskanervien käyttöä. Kesäksi sankarihautoilta kerättiin lyhdyt pois.

Hautausmaiden ympäristökasvatuksellisten arvojen hyödyntäminen

Lahden seudun oppaat pitivät neljä kävelykierrosta Orimattilan hautausmaalla. Artjärven kirkonmäellä oli kahdet haravointitalkoot.

9. Metsät ja muut luonnonalueet (minimikriteerit täyttyvät)

10. Liikenne

Talouspäällikkö muistutti matkustussäännöstä, joka ohjaa sekä taloudellisiin että ympäristöystävällisiin työ- ja virkamatkoihin.

Kimppakyytejä käytettiin, kun useampi työntekijä kulki saman matkan työtehtävälle.

